

2

Tong yulduzi

Vatan yagonadir,
Vatan bittadir!

N: 12 (67281)
2020-yil 23-mart

www.tongyulduzi.uz

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqa boshlagan O'zbekiston Respublikasi bolalar va o'smirlar gazetasi ISSN-2010-6092

O'zbekiston

Abdulla Qodiriy o'zbek romanchiligini boshlab bergan ulkan adibdir.

Abdulla QAHHOR

*Men tug'ilgan bu chaman,
Obod, guliston Vatan.
Har yon go'zal bog'-bo'ston,
Shuhratli O'zbekiston!*

*Samo quchgan bayrog'i,
Elga darmon ardog'i.
Jondan aziz tuprog'i,
Jannat yurt O'zbekiston!*

*Omad qanot qoqadi,
Shodlik elga boqadi.
Baxt nurini sochadi,
Shavkatli O'zbekiston!*

*Hayot gashtin suradi,
Ardoqda unda inson.
Do'stga qo'lin tutadi,
Himmatli O'zbekiston!*

Gulira'no ANVAROVA,
Toshkent shahar,
Abdulla Qodiriy nomidagi
ijod maktabining 7-sinf o'quvchisi

Z. Nishonova olgan suratlar

VIDEODARS MASHG'ULOTLARI

*o'quvchilarning ta'tilini
marmunli o'tkazishga
yordam beradi.*

O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri Abdulla Aripov boshchiligidagi Koronavirus infeksiyasining tarqalishini oldini olish va ta'lim muassasalarida sanitariya-epidemiologik osoyishtalikni ta'minlash yuzasidan respublika maxsus komissiyasi tomonidan qabul qilingan qarorga ko'ra, mamlakatimizdagi barcha umumta'lim maktab o'quvchilari uchun 16-mart kundan ta'til e'lon qilindi.

Hozirgi kunda Xalq ta'limi vazirligi tizimiga kiruvchi barcha ta'lim muassasalarida jumladan, maktab-internatlar, «Barkamol avlod» bolalar maktablari-dagi to'garaklarda ushbu ta'lim-tarbiya muassasalariga kirish va chiqish qat'iy nazoratga olinib, turli tadbirlar cheklandi.

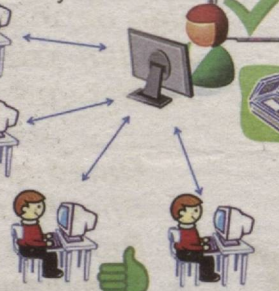
Hukumat komissiyasi o'quvchilarning ta'til paytida bilim olishi uchun xalq ta'limi vazirligiga O'zbekiston Milliy teleradiokompaniyasi tarkibidagi telekanallar bilan hamkorlikda o'quv dasturlarida rejalashtirilgan dars mashg'ulotlarini televizion efirga uzatish uchun videodarslar tasvirga olinishi hamda efir vaqtlarini ajratish bo'yicha vazifalar yuklatildi.

Mazkur videodarslar mashg'ulotlarini tayyorlash va uni tasvirga olish bo'yicha soha xodimlaridan iborat tashkiliy-ijodiy guruh tuzildi va hozirda videodarslarni tasvirga olish ishlari boshlandi.

Videodarslar tayyor bo'lgandan keyin televideniye va Xalq ta'limi vazirligining ijtimoiy tarmoqlaridagi sahifalari va uzedu va rasmiy veb-saytlarida (www.uzedu.uz) elektron axborot portallari (online maktab) orqali ham namoyish etib boriladi. Videodarslar va namoyish vaqtlari to'g'risidagi ma'lumotlar vazirlik rasmiy sayti, ijtimoiy tarmoqdagi sahifalari hamda Kundalik tizimi orqali e'lon chop etib boriladi.

Videodarslar tayyor

bo'lgunga qadar, Xalq ta'limi vazirligi va Respublika ta'lim markazi tajribali o'qituvchilar bilan birgalikda o'quvchilarga ta'til paytida uyda mustaqil tarzda ta'lim olishlari uchun namunaviy dars tavsiyalarini ishlab

chiqdi. Hozirda mazkur tavsiyalar Xalq ta'limi vazirligining rasmiy saytiga (www.uzedu.uz) joylanmoqda.

Namunaviy tavsiyalar ixtiyoriylik tamoyili asosida bo'lib, fan o'qituvchilari o'zlarining yillik ish rejaları asosida tegishli o'zgartirish kiritishi mumkin.

O'qituvchilar ota-onalar bilan hamkorlikda telefon yoki internet texnologiyalaridan foydalanган holda o'quvchilarga ta'til paytida bilim olishlari uchun tavsiyalar berib borishlari so'raladi.

Shu bilan birga, Xalq ta'limi vazirligi o'quvchilarga qo'shimcha manbalar sifatida Khan Academy Edu Market Eduportal kitob.uz Online Maktab maktab.uzedu.uz kabi ta'lim resurslaridan ham foydalanishlari tavsiya etiladi.

Shuningdek, joriy yilning 23-martdan boshlab 4 –

11-sinf, akademik litseylar va kasb-hunar kollejlari o'quvchilari o'rtasida matematika, fizika, kimyo, biologiya hamda informatika va axborot texnologiyalari fanlaridan onlayn olimpiadalar tashkil etilishi rejalashtirilmogda. O'quvchilar olimpiadada bepul va ixtiyoriy ravishda ishtirok etishlari mumkin. Buning uchun ishtirokchilar olimpiad.uzedu.uz veb-sayti orqali onlayn ro'yxatdan o'tishi va tahsil olayotgan ta'lim muassasasi rahbariyati tomonidan tasdiqlanishi kerak bo'ladi. Onlayn olimpiadalarni fanlar bo'yicha o'tkazish jadvali olimpiad.uzedu.uz veb-saytida e'lon

qilib boriladi. Bundan ko'zlangan asosiy maqsad o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning ijodiy faolligini qo'llab-quvvatlash, ta'til davrida fanlarga oid qo'shimcha materiallar qilish uchun imkoniyat yaratishdir.

Onlayn olimpiada topshiriqlari murakkablik darajasi turlicha bo'lgan 20 ta test savollaridan iborat bo'lib, topshiriqlarni bajarish uchun o'quvchilarga bir soat vaqt ajratiladi.

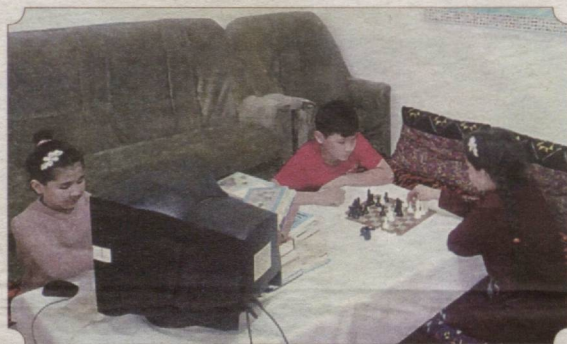
Xalq ta'limi vazirligi ota-onalardan farzandlarining ta'til paytida dam olishlari hamda vaqtlarini samarali o'tkazishlarini, darslarni o'z vaqtida o'tkaztirilishini nazoratga olishlarini so'raydi.

Xalq ta'limi vazirligi
Axborot xizmati

BIZ UCHUN QAYG'URADIGAN OZOD VA OBOD VATANIM BOR

Mana, muddatidan oldin ta'tilga chiqqanimizga ham bir necha kun bo'ldi. Bu vaqt mobaynida biz o'quvchilar maktabimizni, ustozlarimizni va do'stlarimizni sog'indik.

Biroq, bizning dam olish kunlarimiz mazmunli va qiziqarli o'tishiga hukumatimiz tomonidan alohida g'amxo'rlik ko'rsatilmogda. Jumladan, O'zbekiston milliy teleradiokompaniyasi kanallari orqali bizga videodarslar va onlayn darslarni taqdim etmoqdalar. Biz barcha fanlar bo'yicha ma'lumotlarni ushbu mashg'ulotlar orqali o'tlashtirib bormogdamiz. Men 8-sinfda, singillarim 5- va 4-sinfda o'qiyamiz.

Maktabimizda ustozlarimiz tomonidan ota-onalar hamda o'quvchilar uchun maxsus kanal tashkil etilgan. Ushbu kanal orqali ustozlarimiz bilan bog'lanib turamiz, ulardan zarur topshiriqlarni olib bajaryapmiz. Vaqtimizni yanada mazmunli o'tkazishga uydagi shaxsiy kutubxonamizdagi kitoblarni hamda aqliy va sport o'yinlarimiz ko'mak bermoqda. Men va singillarim bizni sevadigan, biz uchun qayg'uradigan ozod va obod Vatanda yashayotganimizdan baxtiyormiz.

**Diyorbek DONIYOROV,
Sirdaryo viloyati, Boyovut tumanidagi
13-umumta'lim maktabining 8-sinf o'quvchisi**

OTA-ONANGIZ BILAN O'QING

Vahimadan xiyonatgacha bir qadam

O'zidan ham vahimasi yomon bo'lgan koronavirus pandemiyasi mamlakatimizga kirib keldi. «Dushmanidan qo'rqma, vahimadan qo'rq», deyiladi maqollarning birida.

VAHIMA O'ZI NIMA?

Shu o'rinda, vahima to'g'risida fanda qanday qarashlar mavjud? Psixologiyaga oid kitoblarda vahima – his-tuyg'u va kayfiyatning buzilishi sifatida qaraladi. Vahimada odamni asossiz qo'rquv bosadi, kishi nimadandir xavotirlanib, hadiksiraydi, bezovta bo'ladi, ko'ngli g'ashlanib, oromi yo'qoladi. Unga kelajakda falokat bo'lishi muqarrardek, o'zi yoki yaqinlarining hayoti xavf ostida turgandek tuyuladi.

Bunday sharoitda shaxsda asosli, oqilona qarorlar qabul qilish layoqati cheklanadi.

Albatta, bu holat faqat bizning mamlakatimizga xos desak, adolatdan bo'lmaydi. Zero, koronavirusning jahon miqyosidagi zararlari haqida bir-biridan mudhish xabarlar ko'payib borayotgan bir sharoitda, ko'plab mamlakatlarda bizda kecha kuzatilganiga o'xshash vaziyatlar bo'y ko'rsatmoqda.

So'nggi yuz yillikdagi insoniyatning o'sish ko'rsatkichlari aynan tibbiyotning taraqqiyoti evaziga insonning umumiy umr ko'rish davomiyligi ortganligi isbot talab qilmaydigan haqiqatdir.

VAHIMA VA TERRORIZM

Ammo insoniyatning turli kasalliklar oldidagi tarixiy qo'rquv hissi, so'nggi asrda vizual axborot vositalari rivojlanishi bilan yanada «mustahkamlandi», desak yanglishmagan bo'lamiz. Jumladan, turli yalpi kasallanishlar haqidagi filmlar kishilarning ong ostiga o'rnatilib qolib, ularning oldidagi real xavfni «oxirzamon ofati» darajasiga olib chiqib qo'yayotgandek, go'yo.

Agar jiddiy faktlarga e'tibor qaratadigan bo'lsak, bugun bundan oldin kuzatilgan pandemiyalardan ko'ra, ancha kamroq xavf oldida turganimiz, yaqqol ko'zga tashlanadi. 16-mart holatiga ko'ra, mazkur kasallikka chalinganlar o'rtasida o'lim holatlari 4 foizga ham yetmaydi.

Bundan kelib chiqadiki, koronavirus xuddi terrorizmga o'xshash effekt uyg'otmoqda, ya'ni aslida, terrorizm ortidan keng ko'lamlil urushga nisbatan kamroq qurbonlar berilsa-da, lekin uning ommaviy axborot vositalaridagi «dovrug'i» butun dunyoni larzaga soladi. Terrorizmning ham asl maqsadi – dunyoni qo'rqitish. Shu tufayli, Isroil Bosh vaziri antiterror texnologiyalari yordamida koronavirus tarqalishiga qarshi kurashishini aytgan bo'lsa, ehtimoldan holi emas.

Xulosa o'rinda shuni ta'kidlashni istardikki, biz hozir duch kelgan tashvishlar o'tib ketadi, g'alvir suvdan ko'tariladigan vaqt kelganda, bosib o'tgan yo'limizni nafaqat o'zimiz, balki bizga yumshoq qilib aytganda xayrixoh bo'lmagan kuchlar ham tahlil qiladi. «O'zbekiston xalqi qiyinchilikni qanchalik oqilona yengib o'tdi?» degan savol yuzaga chiqib, ojiz jihatlarimizni aniqlashga harakat qilishadi.

Ammo biz bu vaziyatda xalqimizning qadimdan shakllanib kelgan donishmandlik xislatlari namoyon bo'lishiga ishonamiz va bu kelajakda bizning xotirjamligimizga rahna solmoqchi bo'lgan g'arazgo'ylarga aniq signal bo'lib xizmat qiladi hamda zinhor xalqimizni olomonga aylantirishga jazm etmaydilar.

AXBOROT VA IJTIMOY MAS'ULIYAT

Mazkur pandemiya hali epidemiya bosqichidayoq, Shveysariya Milliy teleradiokompaniyasining Xalqaro axborot xizmati, «bir tomondan, OAV aholini voqealar rivojidan xabardor qilib turishimiz kerak, boshqa tomondan esa, OAV yoki ommaviy kommunikatsiya vositalaridagi «faollar» ko'proq «layk» yig'ish uchun vahimani kuchaytirishimiz axloqsizlikdir», deya yozgan edi.

Ta'kidlash lozimki, bugungi kunda biror bir kasallik keng tarqalishida transport-kommunikatsiyalarining rivojlanganligi va insonlarning turli maqsadlardagi harakatlanishi eng muhim omil bo'lib turibdi. Boshqa tomondan bu jarayonda insonlarning o'zlarini qanday tutishi muhim ahamiyatga ega.

XOTIRJAMLIK YARIM SOG'LIKDIR

Ibn Sino aytganlaridek, vahimaning o'zi yarim kasallikdir. Xotirjamlik yarim sog'likdir. Sabr esa shifoning boshlanishidir.

Albatta, keng ommadan oddiygina qilib, o'zini namunali tutishni so'rash, yetarli bo'lmashligi mumkin. Chunki u bugun juda katta axborot bosimi ostida qolgan. Ana shunday sharoitda sotsiologiya, psixologiya mutaxassislari aynan o'sha kommunikatsiya vositalari orqali insonlarni o'zlari bilmagan holda vahimaga berilib, turli harakatlardan tiyilishga chaqirish yo'llarini ko'rsatib turishsa, ayni muddao bo'lar edi.

MILLAT BOSHIDAGI SINOV

Millat va mamlakat tarixida shunday kunlar bo'ladi, bu paytda xalq o'zining bir maqsad yo'lida birlasha olish qobiliyatini namoyon eta olishi, qiyinchiliklarni mardonavor qarshi olishga tayyorligini ko'rsatib qo'yishi lozim. Bunga o'xshash vaziyatlarda, albatta, tashabbusni o'z qo'lga oladigan qattam bo'lishi lozim. Bunday qatlam esa, mantiqiy ravishda davlat xizmatchilari bo'lishi kerak. Zero, ular o'z xizmat vazifalarini sidqidildan, fidoyilik bilan bajarish bilan bir qatorda, ana shunday xalq boshiga og'ir sinov tushgan paytda jamiyatda o'zini tutishi bilan boshqalarga shaxsiy namuna ko'rsatishi va yuksak axloqiy qoidalarga rioya qilishi lozim. Buni

bizdan ko'ra, bir necha ming barobar yirik xavf ostida qolgan Xitoy tajribasi isbotlab berdi.

Jamiyatning faol qatlamlarini birlashtirgan nodavlat tashkilotlari esa, o'z navbatida, sinovli kunlarda xalqimizning xotirjamlikni saqlab qolishida tayanch bo'g'ini bo'lishi maqsadga muvofiq. Zero, do'st kulfatda sinaladi.

Afsuski, har bir jamiyatda bo'lgani kabi, bizning jamiyatimiz ham qusurli shaxslardan holi emas. Ana shundaylarga qonunchiligimizda ko'zda tutilgan jazoning muqarrarligini ta'minlash ham xalqimizning osoyishtaligini ta'minlashning muhim shartidir.

Har qanday OAV, ijtimoiy tarmoqning faol foydalanuvchi internet tarmog'iga joylayotgan ma'lumoti bevosita yoki bilvosita, umuman zarracha miqdorda bo'lsa ham vahimaga olib kelishga sabab bo'lmaydimi, degan savolni o'z oldiga qo'yishi lozim.

VAHIMA UCHUN JAVOGBARLIK

Milliy qonunchiligimizda vahima tarqatganlik uchun mutanosib jinoiy javobgarlik mavjudligi, ana shunday harakatlarni o'ylab yoki o'ylamay sodir qilayotgan shaxslarni yana bir bor hushyorlikka chaqirishiga umid qilamiz.

Xususan, aholi orasida vahima chiqarishga qaratilgan materiallarni tayyorlash yoki ularni tarqatish maqsadida saqlash 44 mln 600 ming so'mdan 89 mln 200 ming so'mgacha miqdorda jarima yoki 3 yilgacha axloq tuzatish ishlari yoxud 1 yildan 3 yilgacha ozodlikni cheklash yoki 3 yilgacha ozodlikdan mahrum qilish bilan jazolanadi.

Aholi orasida vahima chiqarishga qaratilgan ma'lumotlar va materiallarni har qanday shaklda tarqatish 66 mln 900 ming so'mdan 89 mln 200 ming so'mgacha miqdorda jarima yoki 3 yildan 5 yilgacha ozodlikni cheklash yoxud 3 yildan 5 yilgacha ozodlikdan mahrum qilish bilan jazolanadi.

Agar yuqoridagi harakatlar oldindan til birlashtirib yoki bir guruh shaxslar tomonidan, ommaviy axborot vositalaridan yoxud telekommunikatsiya tarmoqlaridan, shuningdek, Internet jahon axborot tarmog'idan foydalanib sodir etilgan bo'lsa, 5 yildan 8 yilgacha ozodlikdan mahrum qilish bilan jazolanadi.

Xudoyor MELIYEV,
Adliya vazirligi mas'ul xodimi (qisqartirib bosildi)

SIZ SEVGAN ADIBLAR

ABDULLA QAHHOR HIKOYALARI

Abdulla Qahhor haqida O'zbekiston Qahramoni, yetuk adabiyotshunos olim Ozod Sharofiddinov:

«U adabiyotni atomdan kuchli deb bilardi va uning kuchini o'tin yorishga emas, salmoqli, jiddiy

maqsadlarga qaratish kerak deb hisoblar, adabiyot uning uchun muqaddas ish edi va u adabiyotga ajib bir halollik, poklik bilan xizmat qilib o'tdi», deb yozgan edi.

Adibning asarlari g'oyaviy-badiiy jihatdan shu qadar mukammalki, aynan shu jihati uchun nafaqat o'zbek xalqining, balki ko'pgina qar-dosh xalqlarning ham mulkiga aylandi. Shu sababli, uning asarlari o'nlab xorijiy tillarga tarjima qilindi.

Abdulla Qahhor hikoyalarning hayotiyliigi shundaki, yozuvchi voqealarni qiziqroq qilishga, har qanday yo'l bilan kitobxonni qoyil qoldirishga urinmaydi, uning diqqat markazida tasvirla-nayotgan hodisaning eng muhim, xarakterli jihatlarini g'oyat ixcham shaklda, sodda, o'zbekona, milliy uslubda ifodalash turadi.

Mahoratli adibning hikoyalari o'qib, yosh, barkamol avlod ongiga singdirar ekanmiz, o'quvchilarning dunyoqarashi keng, axloq-odob-li qilib tarbiyalashdagi ahamiyati naqadar katta ekanligiga guvoh bo'lamiz. «O'g'ri», «Bemor», «Anor» hikoyalari adib kitobxonni adolatli, to'g'riso'z, samimiy bo'lishga chorlaydi. Xalqimizning o'tmish-dagi hayotini ko'z oldimizga keltirib, inson haq-huquqlari oliy o'ringa qo'yilgan, keng imkoniyatlar yaratilgan hozirgi kunimizga shukronalar aytamiz.

Yozuvchi Abdulla Qahhor ijodini hukumatimiz yuksak mu-fotlar bilan taqdirlagan. Istiqolga erishganimizdan so'ng, «Buyuk xizmatlari uchun» ordeni bilan taqdirlangan. Tosh-kentda uning uy-muzeyi mavjud.

Sanamjon RO'ZMETOVA,
poytaxtimizning Yunusobod tumanidagi
97-umumta'lim maktabi o'qituvchisi

SHIORIM: OLG'A INTILISH

Men ingliz tilini o'rganishga juda qiziqaman. Oyim shu fandan dars berganlari bois, bo'sh qolsam, albatta, qo'linga kitob tutqazib, birorta so'z yoki gap aytib, uni darhol tarjima qilib berishimni aytadilar.

Oyim doim «o'rtoqlaringga yordaming tegsin», deyдилar. Shuning uchun xorij tilini o'rganishga qiynalayotgan sinf-doshlarimga til o'rganishda ko'makchiman. Ayni damda, o'qituvchilarimiz tomonidan berilgan ta'tildagi topshiriqlarni bajaryap-man. Shuningdek, sportning shaxmat turiga juda qiziqaman. Kompyuter yor-damida shaxmat o'yinining sir-asrorlarini mukammal o'rganmoqdaman. Ushbu tur bo'yicha talaygina yutuqlarni qo'la kirityapman. Ta'tilda esa bilim va malakamni oshirib, nasib bo'lsa, tengdoshlarim orasida o'tkaziladigan musobaqalarda oliy o'rinni olishga harakat qilaman. Mening shiorim «Doim olg'a intilish».

Sardor ABDURAHMONOV,
Toshkent viloyati,
Angren shahridagi
41-umumta'lim
maktabining 5-«D» sinf
o'quvchisi

Men bugun aziz ustozlarim erishayotgan yutuqlari haqida yozmoqchiman. Ular doimo bizni yuzaga chiqarishga harakat qilishgani kabi men ham har sohada ilg'orlikni qo'ldan bermayotgan, tumanimiz o'qituvchilariga namuna bo'lib kelayotgan ustozlarimning nomlari gazetada chiqishini istadim.

USTOZLARIM GAZETADA CHIQA...

Jumladan, informatika va axborot tex-nologiyalari fanidan saboq berayotgan ustozimiz yaqinda tuman xalq ta'limi bo'limi tomonidan o'tkazilgan «Eng namunali dars ishlanma», «Eng yaxshi animatsion dars» ko'rik-tanlovlari yuqori o'ringa sazovor bo'ldilar. «Eng yaxshi ko'rgazmali qurol» yo'nalishida esa Muaziza Usmonova g'oliblar qatoridan o'rin egalladi. Ustoz Dono Saidova «Eng namunali ochiq dars ishlanmasi» g'olibi deb topildi. Shuningdek, maktabimizdagi faol muallimlardan Lobar Qodirova, Nargiza Mu-hiddinova fan oyliklarida ko'rsatgan faolliklari tufayli taqdirlanishdi. Men barcha fidoyi ustozlarimni yutuqlari bilan tabriklab, hamisha omad yor bo'lishini tilayman!

Diyora SAIDAHMEDOVA,
Toshkent shahar, Yashnobod tumanidagi
231-umumta'lim maktabining 9-«V» sinf o'quvchisi

TEST JAVOBINI TOPGAN QIZ

Aziz o'quvchilar! Xabaringiz bor, gazetamiz orqali berilayotgan test savollari javobini to'g'ri topib, tahririyatimizga birinchilardan bo'lib telefon qilgan hamda boshqotirmalarni yechib, telegram pochтамizga yuborayotgan o'quvchilarni taqdirlab boryapmiz.

Yodingizda bo'lsa, Bobur tavalludining 537 yilligiga bag'ishlab ham test savollari hamda bosh-qotirma e'lon qilgandik. Ush-

bu test javoblarini va boshqotirmani to'g'ri yechib, tahririyatimizga birinchilardan bo'lib, qo'ng'iroq qilgan Farg'ona viloyatining Bag'dod tumanidagi 1-umumta'lim maktabining 5-«B» sinf o'quvchisi Farangiz Ibrohimova bo'ldi. Shuningdek, sinfdoshlari Javohirbek Zokirov, Shahzoda Usmonova, Maftuna Ortiqboye-va ham faollik ko'rsatib, o'z javoblarini yo'llashgan. Biz o'quvchilarni gazeta va kitob mutolaasiga mehr uyg'otayotgan ustozlari Gulnoza To'ychiyevaga min-natdorlik bildirib, tahririyatimiz nomidan g'oliblarga kitoblar taqdim etdik.

O'z muxbirimiz

BOOKS AND READING

Match each kind of book below with the kind of material you would normally find in it.

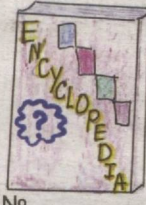
1. Maps
2. Exercises and diagrams etc. for school study.
3. Meaning of words.
4. Information about a subject.
5. An existing story of crime or adventure.
6. Instruction, e.g. on how to maintain, repair and use a car.
7. Tourist information and advice about a place or country.
8. A list of important, famous people and details of their lives.

No. _____

No. _____

No. _____

No. _____

Guidebook, Dictionary, Manual, Atlas, Thriller, Textbook, Who is who, Encyclopedia

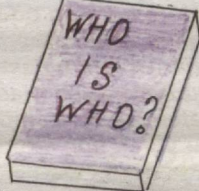
No. _____

No. _____

No. _____

No. _____

Zaynab BEKCHANOVA,

the teacher of school No 1, in Kushkupir district, Khorezm region

ANTONYMS CROSSWORD PUZZLE

In this crossword puzzle, correctly place an antonym (a word opposite meaning) for each of the given words.

Across

2. Aged
3. Remember
4. Slender
5. Sour
8. Low
10. Nervous
12. Clean
14. Weak
16. Short

Down

1. Wrong
4. Slow
6. Full
7. Slender
8. Sad
9. Soft
11. Dark
13. Smooth
15. Wild

Muhammadsharif FAYZULLAYEV

«TONG YULDUZI»DA HUQUQ DARSII

Aziz o'quvchilar, «Tong yulduzi» gazetasi orqali berib borilayotgan «Huquq darsi» ruknimizni diqqat bilan kuzatib borayotgan bo'lsangiz kerak-a? Konstitutsiyamiz moddalari-yu, Jinoyat, Jinoyat protsessual, Mehnat, Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeks kabi 16 ta kodeklarimizni va boshqa qonun hujjatlarining mazmun-mohiyatini anglash uchun davlat va huquq darslarini puxta o'zlashtirishga harakat qilayotgandirsiz? Chunki, inson o'z huquqlarini yaxshi bilsagina, hayotda qoqilmaydi, nohaqliklarga uchramaydi. Bugungi darsimiz korrupsiya tushunchasi haqida.

Korrupsiyaga yo'l qo'ymang!

2017-yil 3-yanvarda «Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi qonuni qabul qilindi. U VI bob, 34 moddadan iborat.

Korrupsiya shaxsning o'z mansab yoki xizmat mavqeidan shaxsiy manfaatlarini yoxud o'zga shaxslarning manfaatlarini ko'zlab moddiy yoki nomoddiy naf olish maqsadida qonunga xilof ravishda foydalanishi, xuddi shuningdek, bunday nafni qonunga xilof ravishda taqdim etishdir.

(«Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida»gi Qonunning 3-moddasi)

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha faoliyatni bevosita amalga oshiruvchi davlat organlari quyidagilardan iborat:

- Bosh prokuratura;
- Davlat xavfsizlik xizmati;
- Ichki ishlar vazirligi;
- Adliya vazirligi;
- Bosh prokuratura huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti.

N. NAZAROVA tayyorladi

Bu dunyoda hech kimdan qo'rqmaslik kerak. Agar kimdir biror kimsadan qo'rqsa, unga o'z ustidan hukmronlik qilish huquqini berib qo'ygan bo'ladi.

Herman HESSE

Haqiqiy falsafa kitob yozish emas, balki odamlarni tarbiyalashdan iborat.

Lydovig FOYERBAX

ONA TILIM

Ellar ichra yagona,
Tillar ichra durdona.
Har harfi yoqut dona,
Bebaho, tillo tilim.

Toleimning tumori,
Har dam tutar xumori.
Jonimga darmondori,
Baxtinga insho tilim.

O'zbekcha urar yurak,
O'zbekcha so'ylar demak.
Azaliy ezgu tilak,
Umrimga oshno tilim.

Kamolaxon ILHOMOVA,
Buxoro viloyati, Shofirkon
tumanidagi 46-umumta'lim
maktabining 5-sinf o'quvchisi

KO'KLAM

Bahor keldi o'lkamizga,
Yana keldi qaldirg'och.
Binafshalar adirlarga
Yozdi yana zo'r quloq.

Ko'klam iliq taftidan
Bahra olar daraxtlar.
Qushlar kuy-navosidan,
Qalbimiz zavqqa to'lar.

Gul shoxida o'ynoqlar –
Nozikkina kapalak.
Xushbo'y hidin taratar –
Doshqozonda sumalak.

Ilg'orjon ABDURASULOV,
Farg'ona viloyati, Buvayda
tumanidagi 38-umumta'lim
maktabining 6-sinf o'quvchisi

Tabiat sehri

Bahor – yer yuzida uyg'onar olam,
Muattar jo'shqinlik ufurar har yon.
Bu shiddat pinjida mo'jazlik hamdam,
Orzu hislar oshar, mavjlanar har on.

Gullar atri bilan burkangan dunyo,
Tush emas bu balki bamisli ro'yo.
Billur marjon bo'lib shudring tovlanar,
Quyoshning mehridan kular lolalar.

Kimga ilhom erur bu mo'jaz olam,
Hech to'xtov bilmayin qo'lida qalam.
Bog'larni naqshidek kular kamalak,
Tabiat yasandi taqib chamberak.

Shodiya YUSUPOVA,
Qashqadaryo viloyati, Qarshi shahridagi
Abdulla Oripov ijod maktabining 8-sinf o'quvchisi

BAHODIR, CHAQQON, SOG'LOM BOLALAR

Nurulloh Ostion

SOG'LOM BOLALAR

Shodon bolalar,
Polvon bolalar.
Yurt kelajagi –
Sog'lom bolalar.
Sport san'ati,
Boyluk davlati.
G'olib millati –
Sog'lom bolalar...

Ushbu o'qilishi ravon, tili sodda, tushunarli she'rni o'qib, zavqlangan bo'lsangiz kerak-a? Uning davomini ham o'qishni xohlaysizmi? Muallifini ham bilishga qiziqyapsizmi? Yuqoridagi parcha keltirilgan quvnoq she'rning muallifi O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi, yozuvchi Nurulloh Ostiondir. Shoimning «Yulduzlar chaqnagan tun», «Bahor raqsi», «Yo'ldagi buloq», «Yuragimning bezovta guli», «Qadim yo'llarda» nomli she'riy to'plamlari nashrdan chiqqan. Ijodkor turkman shoirining «Rangli yomg'irlar» she'riy to'plami hamda Dog'iston xalq shoiri Rasul Hamzatovning «Bir oila farzandari» nomli she'riy to'plamlarini o'zbek tiliga tarjima qilgan. Uning hajviy janrdagi qator kitoblari ham nashrdan chiqish arafasida. Nurulloh Ostionning bolalarga bag'ishlab yozgan she'rlari rang-barang mavzularda. Bir o'qishdayoq o'quvchini o'ziga jalb etadi. She'rlarida bolalarning ruhiy dunyosi, nabotot olamiga mehr-muhabbati, har bir voqea-hodisaga sodda va beg'ubor munosabati qalamga olinadi.

SALOM

Salom bermoq odobdir,
Salom so'zi oftobdir.
Agar yaxshi bolasan,
Mudom olqish olasan.
Salom saxiy kishidir,
Bu yurakning ishidir.

Yaqinda Nurulloh Ostionning «Sog'lom bolalar» kitobi nashrdan chiqdi. Ushbu kitobdan bolalar olamini boyituvchi turli mavzudagi she'rlar o'rin olgan.

TONG YO'RGAGI

Ochib tongning darchasin,
Sochdi quyosh zarchasin.
Qushlar boshlar navoni,
Xonish tutar havoni.
Zamin nurga chayildi,
Kim ko'rgan bu sayilni?!
Majnuntollar nozlandi,
Suvga qarab rozlandi.
Yechildi tun yo'rgagi,
Boshlandi tong ertagi.

TINGLA, BAHOR!

Qushchalarining sayrog'i,
Maysalarning bayrog'i.
Menga bunda tanishdir,
Dilda madhi xonishdir.
To'lg'onadi dalalar,
Cho'g'lanadi lolalar.
Qaldirg'ochlar saflanar,
Ko'kda quyosh taftlanar.
Nurga to'lar hovuchim,
Tingla, bahor, tovushim!

RITOB

Bilimning boshi kitob,
Deyman u nurli oftob.
O'qib, bilim olaman,
Dono, zukko bo'laman.

Bilimdon bolalarga –
Doim havas qilaman.
Men ham katta bo'lganda,
Zo'r shoira bo'laman.

Mohira MURDXONOVA,
poytaxtimizning Yakkasaroy
tumanidagi 26-umumta'lim
maktabining 2-«B» sinf o'quvchisi

O, Bahor...

(Tuyg'u)

Bahor... Bepoyon kengliklardagi qorlar o'z o'rnini ko'm-ko'k maysalarga hadya etib ketdi. Yer bag'ridan ohistagina to'lg'onib kurtak yozayotgan boychechaklar hamon qishning sovuq izg'irini unutmagandek, go'yo. Samolarga tutashib ketayotgan qir-u adirlar, beg'uborlik kasb etgan tog'lar fasli bahorni kutib olmoqda. Atrof musaffo havoga burkanib, tabiatga tashakkur izhor ayladi.

– Kelaqol – bahor, kelaqol, Navro'z! Sochlariga tolbargak taqib olgan latofat sohibalari sumalak sayliga otlangan, bolalar esa havo sharida uchayotgan fazogirday varrak uchirmoqda. Hammadan ham mening e'tiborimni tortayotgani bu, qora qozon boshida kuymalanib yurgan onaxon. Ular bunchalar kuyib-pishib nima qilmoqda ekan? Iye, sumalakmi? Ha, ha, sumalak! Bu onaxon tolli mo'jiza tayyorlamoqda-yu...!

Keling, biz ham ularga yordamlashaylik. Qishdan eson-omon chiqqanimizga shukronalar aytib, sumalak kovlaylik. Ha, aytganday, sumalak uchun tosh terib olish yodingizdan ko'tarilmasin...

Islom ASILBEKOV,
O'z JOKU talabasi

O'qituvchi bo'lganim uchun dars

OTA-ONALARGA GAPIM BOR

o'tish, o'quvchilarga ta'lim berishning o'ziga xos usullari haqida ko'p o'ylayman. Texnika-texnologiya sohasidagi yutuqlari dunyo miqyosida yetakchi o'rinlarda turadigan Yaponiya va Xitoy davlatlaridagi ta'lim jarayonlari, u yerdagi yoshlar erishayotgan yutuqlar doim e'tiborimni tortadi. Bu ikki davlatning ta'lim tizimida o'xshash tomonlari ko'p. Misol uchun, ota-onalar farzandlarining darsga qatnashishini kuzatishlari, o'qituvchilarning bilim saviyasini baholashlari mumkin. Buning uchun alohida kompyuter va kerakli jihozlar bilan ta'minlangan xonalar mavjud. Bu jarayon esa

biladilar. Masalan, farzandlarini bog'cha yoshidan maktabda 2-sinf o'quvchisi bo'lguniga qadar hamma narsani yaxshi gap bilan tushuntirishar, hech qachon haqoratimiz so'zlarni ishlatishmas ekan. 2-sinf dan 4-sinf-gacha farzandlariga e'tiborli bo'lib, ko'proq shug'ullanishar ekan. Yana bir ibratli jihati,

o'quvchilarning yaxshi o'qishi hamda o'qituvchilarning o'z ishiga mas'uliyat bilan yondashishiga sabab bo'ladi.

Meni hayratlantiradigan tomoni shundaki, yaponlar va xitoyliklar qaysi sohada faoliyat yuritmasinlar, inson psixologiyasini, farzandlari bilan qaysi yoshida qanday munosabatda bo'lishni yaxshi

ota-onalar farzandlari necha yoshda bo'lishidan qat'iy nazar, qiyin vaziyatga tushib qolgan-da ham, biror yutuqqa erisha olmasa ham, ko'nglini cho'ktiradigan gaplarni aytishmas, aksincha, sen, albatta, o'z yo'lingni topasan, sen juda ham irodalisan singari so'zlar bilan ularni ruhlantirib, kayfiyatini ko'tarishar ekan.

Bizning mamlakatimizda ham ota-onalar pullarini to'y-hasham, keraksiz dabdabavozliklarga emas, farzandlarining hayotda ma'lum bir sohaning yetuk mutaxassisi bo'lishlari uchun sarflashlarini istayman. O'qituvchilar ham, ota-onalar ham bir vaqtda bolalarimizga e'tiborli bo'lsak, albatta, bizning farzandlarimiz ham buyuk kashfiyotlar qilib, dunyo ahlini lol qoldirishlariga ishonaman.

Mamlakatxon G'AFUROVA,
Farg'ona viloyati, O'zbekiston tumanidagi
27-umumta'lim maktabining matematika fani
o'qituvchisi

Jajji sportchimiz Muhammadali oynayi jahon orqali futbol, karate musobaqalarini ko'rib, sportga mehr qo'ygan. Undagi bu serharakatlikni sport bilan uyg'unlashtirish maqsadida otasi Muhiddin aka o'g'lini «Bilol karate» sport klubiga olib keldi...

Muhammadalining orzusi

Poytaxtimizning Shayxontohur tumanidagi 136-umumta'lim maktabining 2-«B» sinf o'quvchisi Muhammadali Salimjonov bilan suhbatimiz tahriyatda bo'lib o'tdi.

– Muhammadali, tahriyatimizga xush kelibsiz. Aytgich, sinfingizda sport bilan shug'ullanadigan bolalar ko'pmi?

– Sinfoshlarim Botir, Abdurahmon, Abduvoris futbol o'ynashni va jismoniy tarbiya darsini yaxshi ko'rishadi. Men esa karate bilan shug'ullanaman. Murabbiyim Vorisxon Zaynutdinov juda mehribon. Bizga karate usullarini o'rgatishdan charchamaydilar.

– Qaysi fanlarni yaxshi ko'rasiz?
– Rus tili, matematika, o'qish.
– Matematika fanini nimasini yaxshi ko'rasiz?

– Ustozim bergan mantiqiy savollarni...

– Menga ham biror bir mantiqiy savol bera olasizmi?

– Yildagi eng qisqa oy qaysi?
– Topdim, may. Harflari kam-da!
– To'g'ri.

– Yurtimizdagi Toshkent, Andijon, Samarqand kabi shaharlarda o'tkazilgan bellashuvlarda muvaffaqiyatli qatnashgansiz. Chet davlatlardagi musobaqalarda-chi? Boshqa davlatlarning nimasi yoqdi?

– Chet davlatlardan Gruziya, Turkiya, Dubay, Hindiston kabi mamlakatlarda o'tkazilgan musobaqalarda muvaffaqiyatli ishtirok etganman. Dubayning baland binolari, qumli sohillari chiroyli ekan. Lekin yurtimizdagi shaharlar men uchun hammasidan go'zal.

– Musobaqalarga borganingizda

yaqinlaringizni sog'inasizmi?

– Albatta, ota-onamni, opam Muslimani, ukam Asadbekni juda sog'inaman. Uyg'a har doim g'alaba bilan qaytgim keladi. Katta bo'lsam, tadbirkor bo'lish niyatim bor, buning uchun, albatta, sog'lom bo'lish kerak, deb o'ylayman.

Yoshligidan o'zligini anglashga harakat qilayotgan, maqsadlari sari olg'a intilayotgan bolalarni ko'rganimizda, ularni boshqa bolalarga ibrat qilib ko'rsatgimiz keladi. Farzandlarining iqtidorini o'z vaqtida payqab, ularning kamoloti uchun sportga oshno qilayotgan ota-onalarga, ularning ustoz-murabbiylarga, har qancha tashakkur aytisak, ozlik qiladi.

Nodira NAZAROVA

Zuhrat NISHONOVA
olgan surat

Antiq kitob

«Kitob marafoni»da bir kitob sotib olgan edim. Oybek Haydarov tomonidan tuzilgan «Dunyo mamlakatlari» nomli ensiklopediyadagi turli ma'lumotlarga juda qiziqib qoldim. Ularning ba'zilarini sizga ham ilindim:

1. Birlashgan Arab Amirligining eng mashhur shahri Dubay. Bu shaharda 828 metrlik «Burj Xalifa» joylashgan.
2. Dunyodagi eng ko'p vegetarianlar ya'ni, go'sht ist'emol qilmaydigan odamlar Hindistonda yashaydi.
3. Kanadada dunyodagi eng uzun ko'cha joylashgan. Uning nomi Yangstrit bo'lib, u Ontario shahridagi qirg'oqlardan boshlanib, shimol tomon yo'nalgan. Ko'chaning uzunligi 2000 kmni tashkil etadi.

Fayzulloh RAVSHANXONOV,
Toshkent viloyati, Toshkent tumanidagi
6-umumta'lim maktabining 6-«B» sinf o'quvchisi

SIZDA-CHI, «ZIZI» BORMI?

Sarlavhadagi bu savol sizga tanish bo'lsa kerak-a? Ha, men o'sha «Bolajon»

telekanalidagi burunduq Elvinning har kungi bir «ishi» haqida gap ochmoqchiman.

U nuqul biror multfilm yoki ko'rsatuv tugashi bilan go'yo

televizor ekranini taqqilatib, «Ey, senda-chi, «ZIZI» bormi?» deya bir savolni qaytaraveradi. «Bolajon» kanalini qanchalik yaxshi ko'rsam-da, saqich haqidagi bu reklama menga unchalik yoqmaydi-da. Buning sababini izohlab bersam.

Bir kuni singlim bilan televizor tomosha qilib o'tirgan edik, birdan yana o'sha reklama paydo bo'ldi. Taxmiman soat 21:00 lar chamasi edi. Besh yoshli singlim menga ham «ZIZI» deb qolsa bo'ladimi, uxlash oldidan qilgan xarxashasi onamga ancha tashvish keltirdi.

Yana «Kango», «Flash X» saqichlarining ham reklamalari bor. Odatda, kattalar bizga doimo saqich chaynash oshqozonimiz uchun zararli ekanini uqtirishgan. Shuning uchun, bu reklamalarning bizga keragi yoq, deb hisoblayman.

Asilxo'ja QODIROV,
Toshkent shahar, Yashnobod tumanidagi 226-umumta'lim
maktabining 4-«B» sinf o'quvchisi

QO'LINGNI YUV

Taom yeyishdan oldin –
Yuvgil, albat qo'lingni.
Tobora mustahkamlaysan,
Sen shunda sog'ligingni.

Toza yurgan odamning,
Ko'ngli ham sof bo'ladi.
Tozalik havo kabi,
Barchaga naf bo'ladi.

Turob NIYOZ

DONO BOBO O'GITLARI**SALOM BER**

Salom bermoq insonning –
Eng go'zal fazilati.
Salom bizni yanada
Ulug', aziz qiladi.

Kimni ko'rsang salom ber,
Oldidan o'tma befarq.
Shunday tarbiya ko'rgan,
Azaldan bizning bu Sharq.

HOVLIMIZDAGI GULLAR

Chiroyli bir-biridan,
Hovlimizdagi gullar.
Suv quysam taglariga,
Yashnab ketadi ular.

Go'yo menga qarashib,
«Katta rahmat!» deyishar.
Xushbo'y hidlar taratib,
O'zlari ham yayrashar.

SABZAVOTLAR GURUNGI**KARAM:**

Sovqotgan odam kabi,
To'n kiyganman bir qancha.
Shu to'nlarim tufayli,
Obro'yim oshgan ancha.

KARTOSHKKA:

O'mim go'shtdan keyinda,
Bilmadim, menda ne ayb?
Axir men go'shtga o'xshab,
Qolmasman darrov aynib.

SHOLG'OM:

Meni ta'mi taxir deb,
Bolalar yeyishmaydi.
Lek koni foydaligim,
Ming afsus, bilishmaydi.

POMIDOR:

Qip-qizilman loladay,
Yonib turgan cho'g' deysiz.
To'g'rab, salat qilsangiz,
Bunday taom yo'q, deysiz.

BULG'OR**QALAMPIRI:**

O'xshayman qalampirga,
Ammo achchiq emasman.
To'g'risi, pomidorday
Uncha tansiq emasman.

BODRING:

Yashilman archa kabi,
Pomidorga oshnaman.
Ba'zida achchiq bo'lsam,
Yomon, deya tashlamang.

PIYOZ:

Kimki meni to'g'rasa,
Ko'zlarini yoshlayman.
Qozonga tushgan zahot,
Qizarishni boshlayman.

SABZI:

Go'sht, guruch, piyoz kabi
Oshga juda kerakman.
O'rmonda quyonlarga,
Orzuman, ertakdirman.

SARIMSOQPIYOZ:

Juda o'tkirdir hidim,
Atirdan qolishmaydi.
Shundanmi ovqatlarga,
Meni ko'p solishmaydi.

QOVOQ:

Odamlar meni suyib,
Mazza qilib yeyishar.
Lek tanbal, uqmaslarni
«Qovoqalla», deyishar.

QALAMPIR:

Achchiqlikda tengim yo'q,
Shunda ham yeyishadi.
Achchiq so'zli odamni
«Qalampir», deyishadi.

Tuzuvchi:
Azatjon AZIMOVA

BIZNING TELEGRAM RAQAMIMIZ: 94-645-90-70**Muassis:**

O'zbekiston Respublikasi
Xalq ta'limi vazirligi

Bosh muharrir
Feruz ADILOVA

Gazeta O'zbekiston Respublikasi
Prezidenti administratsiyasi
huzuridagi axborot va ommaviy
kommunikatsiyalar agentligi-
da 0208-raqam bilan 2019-yil
10-iyunda ro'yxatdan o'tgan.

TAHRIR HAY'ATI:

Dilshod KENJAYEV,
Alisher S'ADULLAYEV,
Murtazo SULTONOV,
Feruz JALILOVA,
Ashurali JO'RAYEV,
Feruz MATYOQUBOV
(mas'ul kotib)

Navbatchi muharrir
Nodira NAZAROVA

Rassom
Feruzbek KAMOL o'g'li

Sahifalovchi-dizayner
Shaxobiddin
MAXMADIYEV

«O'zbekiston» NMIU bosma-
xonasida chop etildi.
Gazetaning poligrafik jihatdan sifati
chop etilishiga bosmaxona mas'ul.
Manzili va bosmaxona manzili:
Toshkent shahri, Navoiy ko'chasi,
30-uy. Indeks: 100011.
Obuna indeksi: 198.
www.tongyulduzi.uz
e-mail: tongyulduzi1929@umail.uz
telegram: t.me/tongyulduz
Adadi – 5637
Buyurtma – V 4120

Tahririyatga kelgan barcha
qo'lyozmalar tahrir qilinadi,
mualliflarga qaytarilmaydi.
Gazetaning yetkazib berilishi
uchun obunani rasmiylashtirgan
tashkilot javobgar.
Shakli A-3, 2 bosma taqob.
Bahosi kelishilgan narxda.
Gazeta haftaning dushanba kuni
chop etiladi.
Topshirish vaqti – 18:00
Topshirildi – 18:00
Tel./faks: (99871) 244-63-08